

Camí de sang cap al desastre

Ja no són morts provocats per la policia i l'exèrcit de l'*apartheid*, però la sang continua vessant-se a les ciutats sud-africanes impregnades de violència irracional, fruit en gairebé tots els casos de la desesperació i la frustració.

A partir de les cinc de la tarda —quan tanquen els comerços— la majoria de les grans ciutats de Sud-àfrica esdevenen el territori dels que són disposats a assassinar per uns quants rals. Aleshores cobren significat les reixes i les tanques de filferro que hi ha a tot tipus d'establiments públics i privats. En caure la nit es mata per una ampolla de licor, un cigarret o una gorra de beisbol. De res serveixen els vistosos cartells intimidatoris de les empreses privades de seguretat que proclamen "la resposta armada" davant qual-sevol agressió.

No és el pas de la dictadura a la democràcia el que ha propiciat aquest món nocturn que recorda *Blade Runner*. Aquí, els replicants són els milions de joves de raça negra que viuen als suburbis que no tenen feina, i els milers de joves de raça blanca, també a l'atur, que no troben cap altra sortida que la delinqüència, sempre acompanyada per la droga i l'alcohol.

La destrucció del més injust dels règims (l'*apartheid*) ha afavorit, sobre el paper, l'accés a uns drets constitucionals que la majoria de la població (els

aleshores súbdits negres) no tenien. El govern de Nelson Mandela, però, ha frustrat les expectatives de molta gent, tot i que el difícil equilibri d'aquest país —amb una població racista fins a la medul·la— es manté de moment sense esclatar, gràcies precisament a la moderació i la intel·ligència que ha exhibit el govern durant la transició.

He assistit fa poques setmanes a una sessió parlamentària al modern i multicolor hemicicle de Ciutat del Cap, i he constatat que el que es respira al carrer es tradueix al Parlament sense arribar a les mans, però sí amb una inusitada violència entre govern i oposició. Sud-àfrica viu ara l'habitual procés constitucional després de les primeres eleccions democràtiques del 1994, que van posar punt i final a un règim insostenible que menyspreava com pocs els drets humans més elementals. La llibertat que proclama la nova Constitució provisional, pactada entre el govern i l'o-

posició el 1993 en el marc de la política de reconciliació, queda garantida en tots els terrenys, però l'enorme riquesa del país —en mans dels blancs— queda també assegurada per la llei de lleis. Així, ningú no pot impedir que la població negra ara prosperi, però tampoc res ajuda a fer que les classes més desfavorides surtin del pou dels *townships* que continuen essent la vergonya de les àrees urbanes.

La democràcia no ha aportat gran cosa en l'aspecte econòmic ni en la vida quotidiana a les classes més desfavorides, que continuen habitant barraques fetes de llau-

na i cartró. La corrupció predomina en el govern que lidera l'ANC (el partit de Mandela) que pràcticament s'ha limitat a editar un opuscle titulat "Tu i la Constitució" que es reparteix gratuïtament a tots els centres oficials. La sanitat, l'educació, l'ajut social... ja no són departaments on es practica la segregació, però segueixen sense donar senyals de millora.

Sud-àfrica assisteix, ara com ara, a una política informativa de reconciliació —practicada sobretot des de la multilingüe i multiracial televisió pública—. Però al carrer, blancs i negres viuen separats per un abisme. Tots assisteixen al macabre espectacle del descobriment de fosses secretes amb restes humanes, a la barbàrie que molts blancs encara no volen reconèixer. Han tancat els ulls durant molts anys i ara els testimonis

de les víctimes de l'*apartheid* els situen davant un mirall en el qual no es volen veure.

Les històries no són globals sinó que tenen noms i cognoms, són relats de tortures, crims i vexacions. Mentre l'ex-president Pieter Botha menysprea la Comissió de la Veritat i la Reconciliació i se'n burla, l'ex-esposa de Mandela, Winnie, afronta greus acusacions d'assassinat. A l'espera de sortir-se'n, Winnie, la *mammy* que tots els desfavorits adoren, aspira a succeir el seu ex-marit, que es retirarà el 1999. Aleshores Sud-àfrica caminarà amb fermesa cap a un imparable desastre.

Només la riquesa econòmica del país, amb interessos multinacionals de primer ordre —que al cap i a la fi tutelarà des de Washington el guardià del nou ordre internacional— evitarà a la llarga l'esclat de Sud-àfrica. Això sí, la dictadura maquillada, ara per ara, no sembla fàcil d'evitar. ■

VICENC LOZANO

"Sud-àfrica assisteix, ara com ara, a una política informativa de reconciliació. Però al carrer, blancs i negres viuen separats per un abisme econòmic que la democràcia no ha pal·liat."